

Sport w szkołach w Europie obowiązkowy, ale mniej ważny

Beata Płatos

Jak wynika z opublikowanego w marcu raportu sieci Eurydice, wychowanie fizyczne jest przedmiotem obowiązkowym w szkołach we wszystkich krajach Europy, ale często postrzegany jako mniej ważny niż inne przedmioty.

Raport *Wychowanie fizyczne i sport w szkołach w Europie* jest jedną z pierwszych ze strony Komisji Europejskiej prób zidentyfikowania słabych i mocnych stron wychowania fizycznego w szkołach w krajach Europy. Raport objął 30 krajów (25 krajów członkowskich UE, Chorwację, Islandię, Liechtenstein, Norwegię i Turcję). Poniżej kilka najważniejszych płynących z niego wniosków.

Wychowanie fizyczne jest przedmiotem szkolnym we wszystkich krajach

We wszystkich analizowanych programach nauczania na poziomie szkoły podstawowej i gimnazjum wychowanie fizyczne jest przedmiotem obowiązkowym. Badane kraje zdają się zgadzać co do ogólnych celów wychowania fizycznego, jakimi są: fizyczny, osobowy i społeczny rozwój dzieci oraz promocja zdrowego stylu życia. W niektórych krajach, np. w Finlandii, Irlandii i na Cyprze, edukacja zdrowotna jest odrębnym obowiązkowym przedmiotem.

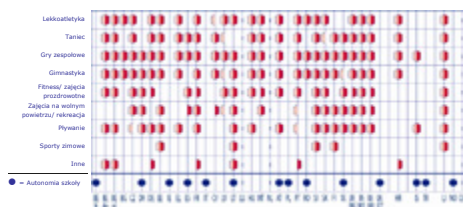
Część krajów, np. Niemcy, Portugalia, Wielka Brytania czy kraje nordyckie, stosuje podejście międzyprzedmiotowe do zajęć WF, co oznacza, że np. niektóre treści z zakresu przedmiotów przyrodniczych czy społecznych są nauczane w ramach wychowania fizycznego i odwrotnie.

Przykłady międzyprzedmiotowego podejścia do WF-u:

- w Czechach, Niemczech i w Norwegii w ramach zajęć WF uczniowie poznają zasady ruchu drogowego;
- w krajach nordyckich na lekcjach wychowania fizycznego dzieci uczą się korzystać z mapy i poznają podstawowe zasady orientacji w terenie;
- Czechy, Grecja i Polska podkreślają wagę przekazywania w trakcie zajęć sportowych wiedzy o wartościach i symbolach olimpijskich;
- w Słowenii nauczyciele innych przedmiotów od czasu do czasu przerywają lekcje na tzw. minutę dla zdrowia. W trakcie tej krótkiej przerwy uczniowie wykonują proste ćwiczenia motoryczne i relaksują się.

Wśród obowiązkowych dyscyplin sportowych najczęściej występujących w szkołach na pierwszym miejscu znalazły się gry zespołowe, a zaraz po nich ćwiczenia gimnastyczne

Inne popularne dyscypliny to lekkoatletyka, taniec, pływanie i zajęcia rekreacyjne. W czternastu krajach programy nauczania nie wskazują konkretnych obowiązkowych dyscyplin, jakie mają być realizowane w ramach WF-u – decyzyjną tę podejmuje się na poziomie szkoły, biorąc pod uwagę konkretne warunki, lokalne tradycje, położenie geograficzne oraz zainteresowania uczniów.

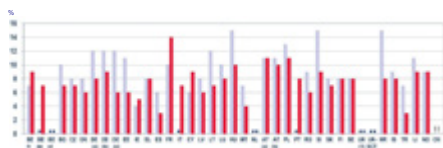

Dyscypliny wymienione jako obowiązkowe w programach nauczania dla szkół podstawowych (ISCED 1) i średnich I stopnia (ISCED 2), 2011/2012

Liczba godzin wychowania fizycznego jest mniejsza niż liczba godzin innych przedmiotów

Istnieją znaczne różnice pomiędzy krajami oraz pomiędzy poziomami edukacji w wymiarze czasu przeznaczanego w szkołach na wychowanie fizyczne. Niektóre kraje wyznaczają minimalną liczbę godzin zajęć WF na poziomie centralnym, inne natomiast pozostawiają decyzję w tej kwestii szkołom. Na przykład w roku szkolnym 2011/2012 minimalna liczba godzin wychowania fizycznego na poziomie szkoły podstawowej wyniosła 37 w Irlandii i aż 108 we Francji.

Można powiedzieć, że liczba godzin przeznaczanych w szkole na wychowanie fizyczne jest niska w porównaniu z liczbą godzin przeznaczanych na inne przedmioty. Różnica w liczbie godzin WF-u i innych przedmiotów jest szczególnie widoczna na poziomie szkoły podstawowej, gdzie liczba godzin WF-u jest prawie o połowę niższa od liczby godzin matematyki.

Minimalna liczba godzin wychowania fizycznego jako przedmiotu obowiązkowego jako procent ogólnej liczby godzin obowiązkowych na poziomie szkoły podstawowej i gimnazjum, 2011/2012

Pozalekcyjne zajęcia sportowe są popularne w Europie

Dodatkowe zajęcia sportowe oferowane poza oficjalnym planem lekcji, np. zawody czy zajęcia prozdrowotne, organizowane są w celu zapewnienia uczniom dodatkowej możliwości korzystania ze sportu w atrakcyjniejszej formie. Mają poszerzać ofertę zajęć sportowych i uzupełniać lekcje wychowania fizycznego. Z zasady propozycje pozalekcyjne są przeznaczone dla wszystkich uczniów, choć w niektórych krajach organizuje się również specjalne zajęcia ruchowe dla uczniów niepełnosprawnych i potrzebujących szczególnego wsparcia. W niektórych krajach dodatkowe zajęcia sportowe odbywają się w ciągu dnia, a nie po lekcjach. W części

krajów stanowią one nawet integralną część szkolnego dnia – np. w Danii w wielu szkołach uczniowie uprawiają poranny bieg przed rozpoczęciem lekcji. W kilku innych krajach uczniowie korzystają z zajęć sportowych organizowanych w czasie długich przerw np. w sali gimnastycznej czy na boisku szkolnym.

Wychowanie fizyczne jest oceniane tak jak inne przedmioty

W większości krajów postępy uczniów w ramach wychowania fizycznego ocenia się tak samo jak w przypadku innych przedmiotów. Jedyne na Malcie i w Norwegii na poziomie szkoły podstawowej oraz w Irlandii na obu poziomach uczniowie na lekcjach WF-u nie są formalnie oceniani. W dwóch krajach (w Belgii i na Islandii) szkoły same decydują, jak będą oceniać uczniów. W pozostałych krajach wynika to z centralnych wytycznych.

Wiele krajów zamierza reformować wychowanie fizyczne

W około jednej trzeciej krajów biorących udział w badaniu planuje się reformy w zakresie wychowania fizycznego. Na przykład w Portugalii i Finlandii planowane jest podniesienie wagi wychowania fizycznego poprzez zwiększenie liczby godzin przedmiotu, a w Grecji i na Węgrzech przygotowywane reformy w zakresie WF-u mają na celu większe zróżnicowanie zajęć sportowych oferowanych przez szkoły.

Raport *Wychowanie fizyczne i sport w szkołach w Europie* jest dostępny w języku angielskim na stronie www.eurydice.org.pl.

Raport został przygotowany na zamówienie Komisji Europejskiej przez sieć Eurydice, która składa się z 38 biur krajowych znajdujących się w 33 państwach (państwach członkowskich UE, Chorwacji, na Islandii, w Liechtensteinie, Norwegii, Serbii, Szwajcarii i Turcji). Koordynacją i zarządzaniem Eurydice zajmuje się Agencja Wykonawcza ds. Edukacji, Kultury i Sektora Audiowizualnego.

Beata Płatos

Absolwentka filologii angielskiej UW. Od 2008 r. pracuje w Krajowym Biurze Europejskiej Sieci Informacji o Edukacji – Eurydice w FRSE. Zajmuje się analizą zagadnień z dziedziny europejskiej edukacji i terminologii edukacyjnej.